

**CUM SĂ IDENTIFICĂM
MINORII VICTIME
ALE TRAFICULUI DE
PERSOANE ȘI EXPLOATĂRII
ÎN ITALIA**

Save the Children
100 YEARS

Croce Rossa Italiana

Autori:

Viviana Coppola, Chiara Curto Pelle, Said El Alaoui, Paolo Howard

Project Officer:

Paolo Howard

Referent pentru trafic de persoane și exploatare:

Viviana Coppola

Pentru mai multe informații:

viviana.coppola@savethechildren.org

Adresăm mulțumiri speciale pentru contribuția la realizarea acestui document către:

Benedetta Balmaverde • *Protection Advisor Departamentul Migrație - Crucea Roșie Italiană*

Helena Behr • *Senior Protection Associate - UNHCR Regional Office for Southern Europe*

Cynthia Bragagnolo • *Instituția Primăriei Veneția, serviciul de Protecție socială și centru anti-violență*

Irene Ciambezi • *Coordonator comunicare în domeniul Anti-trafic de persoane - Comunitatea Papa Giovanni XXIII*

Alberto Mossino • *Președinte - PIAM Onlus*

Francesca Nicodemi • *Expertă în domeniul traficului de persoane - UNHCR Regional Office for Southern Europe*

Enza Roberta Petrillo • *Quality Assurance Officer - Reception&Special Needs Thematic Expert - EASO*

Carlotta Santarossa • *Project Coordinator - International Organization for Migration (IOM) Coordination Office for the Mediterranean*

Fabio Sorgoni • *Responsabil în domeniul traficului de persoane și exploatării - On the Road*

Acest instrument a fost produs în cadrul proiectului european Pathways. Pathways are ca scop consolidarea competențelor operatoarelor și operatorilor din sectorul primirii și ale tuturor profesioniștilor implicați în identificarea minorelor/minorilor și tinerilor potențiale victime ale traficului de persoane. Pe această axă de prioritate, proiectul se materializează într-un parteneriat puternic între Crucea Roșie britanică, Crucea Roșie italiană, ECPAT Marea Britanie și Save the Children Italia.

Rolul asociației Save the Children Italia este acela de a dezvolta și implementa activități educaționale care să ofere operatorilor și operatoarelor care participă instrumente utile pentru identificarea, protecția și preluarea minorilor/minorelor potențiale victime ale traficului de persoane și ale exploatării.

În plus față de acest document, Save the Children a elaborat, de asemenea, manualul *Proceduri operative standard pentru identificarea minorelor și minorilor victime ale traficului de persoane și exploatării în Italia*. Cele două documente reprezintă actualizarea *Liniilor directoare AGIRE (2012)* și a *Protection First Book (2013)*.

Publicat: Iunie 2020

Această publicație a fost cofinanțată de Fondul pentru azil, migrație și integrare al Uniunii Europene. Conținutul acestei publicații este responsabilitatea exclusivă a autorului și reprezintă personalul acestuia viziune. Comisia Europeană nu este responsabilă pentru informațiile pe care le conține sau pentru utilizările sale.

CUPRINS

1. INDICATORI	4
2. INDICATORII GENERALI	5
3. INDICATORII DE EXPLOATARE PRIN MUNCĂ	7
Povestea lui Said	9
4. INDICATORII DE EXPLOARARE SEXUALĂ	11
Povestea Elenei	13
Ritualul juju	14
5. ACTIVITĂȚI DE PARTICIPARE	15
Risc și Protecție	
6. ACTIVITĂȚI DE PARTICIPARE	17
Riscurile exploatării prin muncă	

1. INDICATORII

CE SUNT INDICATORII? Aceștia sunt elemente de observat și de colectat care pot indica suspiciunea că minorul/-a străin/-ă neînsoțit/-ă (MSNA) ar putea fi victimă a traficului și/sau exploatării grave, a fost victimă înainte de a ajunge în Italia, sau riscă să devină. Indicatorii enumerați în acest manual nu constituie o listă de control infailibil; povestea fiecărui minor este diferită, deși este posibil să se observe trăsături comune între aceste experiențe. Este esențial să se cunoască modul de recunoaștere a indicatorilor, în cazul în care aceștia sunt prezenți, pentru a asigura protecția minorilor/minorelor.

CINE AR TREBUI SĂ RECUNOASCĂ INDICATORII? De obicei, primul care este în măsură să detecteze unii indicatori privind riscul este operatorul/operatoarea din comunitatea în care se găsește minorul/minora străin/-ă. Odată colectați indicatorii, este necesar ca operatorul/operatoarea să deschidă o discuție a cazului în colaborare cu echipa, începând o evaluare care să ia în considerare punctele de vedere ale responsabililor centrelor/taberelor, ale responsabililor psihologi, ale mediatorilor culturali și, eventual, ale operatorilor legali. Indicatorii de trafic și exploatare pot fi, de asemenea, recunoscuți de toate persoanele întâlnite inițial în timpul fazei de debarcare sau întâlnirilor ulterioare în teritoriu. Oricine observă prezența indicatorilor, trebuie să semnaleze acest lucru către autoritățile competente, care vor indica procedura și metodologia cea mai bună de urmat, și vor efectua identificarea formală.

CÂND ȘI CUM SE EVALUEAZĂ INDICATORII? Indicatorii pot fi recunoscuți în orice moment, observând minorul/-a străin/-ă în viața sa de zi cu zi și analizându-i comportamentul; pot apărea în timpul conversațiilor sau audierilor, inclusiv cele informale cu minorul/-a și, de asemenea, cele între minor/-ă și prietenii săi, precum și prin analiza în profunzime a poveștii sale.

LA CE FOLOSESC INDICATORII? Recunoașterea și încrucișarea indicatorilor înseamnă începerea colectării de elemente și informații utile, care dau naștere suspiciunii operatorului/operatoarei cu privire la faptul că unul sau mai mulți/multe minori/minore găzduiți în propria structură ar putea fi victime ale traficului și/sau exploatării grave.

CĂȚI INDICATORI EXISTĂ ȘI CARE SUNT? Unii indicatori sunt generali și sunt utili pentru a detecta o stare deosebit de vulnerabilă în care se poate afla un/o minor/-ă. Alți indicatori sunt mai specifici și sunt legați de tipul de exploatare a cărei victimă este sau este probabil să devină.

CINE TREBUIE SĂ IDENTIFICE O VICTIMĂ A TRAFICULUI? Operatorul/operatoarea din comunitate colectează informațiile specifice și recunoaște indicatorii, și îi va analiza și evalua împreună cu echipa cu scopul de a efectua o identificare preliminară. Această evaluare va fi apoi raportată organelor anti-trafic specializate în efectuarea identificării formale.

Nu este necesară prezența tuturor indicatorilor menționați mai sus, ca să avem un caz de trafic și exploatare. În mod similar, prezența unui indicator nu este în mod necesar legată de traficul de persoane; din acest motiv, este important să urmăriți și să încrucișați cât mai mulți indicatori posibil și să contactați organizațiile anti-trafic specializate. Victimele traficului și exploatării se pot afla în situații diferite. Este de importanță fundamentală cunoașterea modalității de colectare și evaluare a indicatorilor atunci când avem minori în condiții deosebit de vulnerabile. În toate cazurile cu minori, este esențial să fie informat tutorele deja când există bănuieli și suspiciuni generate de o presupusă situație de trafic, pentru a-l implica ulterior în activitatea de primă preluare. Identificarea preliminară trebuie să fie efectuată ținând cont în mod corespunzător de securitatea, confidențialitatea și siguranța presupusei victime a traficului și numai după o analiză atentă a condițiilor de sănătate fizică și mentală.

2. INDICATORII GENERALI

- 1. VÂRSTA:** cu cât este mai mic/ă vârsta minorului/-ei, cu atât este mai vulnerabil/-ă. Cu toate acestea, și apropierea de vârsta de optsprezece ani poate crește vulnerabilitatea minorilor/minorelor și să îi expună la riscul de exploatare, în special în cazul în care nu există certitudinea continuării stării de regularitate administrativă la atingerea vârstei majoratului.
- 2. NAȚIONALITATEA:** cu precizarea că nu există nicio naționalitate exclusă sau în totalitate implicată în aceste procese, ar trebui să se acorde o atenție deosebită minorilor și adulților tineri de parte bărbătească de origine egipteană, albaneză, bengaleză, nigeriană, pakistaneză, care provin din Africa Subsahariană și din alte țări din Africa de Nord, care sunt în mod deosebit expuși riscului de exploatare prin muncă și, uneori, chiar și în activități ilegale. În caz contrar, minorele de origine nigeriană, română, din Coasta de Fildeș și din Europa de Est sunt cele mai expuse riscului de exploatare sexuală. În special, minorele și adultele tinere din Nigeria sunt mai expuse riscului de exploatare sexuală și de implicare în economiile subterane, cum ar fi transportul de droguri. În sfârșit, minorii/minorele de origine romă (de obicei originari din România, Bulgaria, Ungaria și alte țări balcanice) sunt frecvent exploatați/-te în cerșit și/sau implicați/-te în economiile subterane. Cu toate acestea, este posibil ca acești băieți /aceste fete să fie, de asemenea, exploatați/exploatate și sexual și să fie victime ale căsătoriilor aranjate.
- 3. PERIOADA DE ȘEDERE ÎN ITALIA:** cu cât este mai scurt timpul petrecut în Italia, cu atât este mai limitată înțelegerea pe care o au minorii/minorele față de dinamica socială a țării în care trăiesc, față de modalitățile de acces la servicii și față de drepturile de care trebuie să se bucure. Prin urmare, minorii/minorele care tocmai au sosit în Italia sunt mai expuși la riscuri, precum și minorii/minorele care deși sunt de ceva timp în Italia, nu au finalizat un proces real de incluziune și de integrare pentru că au fost constrânși să își schimbe de multe ori locul de reședință sau, deoarece sunt încă în așteptarea permisului de ședere.
- 4. CUNOAȘTEREA LIMBII ITALIENE ȘI NIVELUL DE ȘCOLARIZARE ÎN ȚARA DE ORIGINE:** băieții/fetele mai puțin educați/educate și cu un nivel scăzut de cunoaștere a limbii italiene pot fi mai ușor supuși înșelăciunii și, prin urmare, exploatării. Nu este exclus însă ca și persoanele educate să fie forțate de circumstanțe sau de persoane apropiate să aibă încredere în rețelele criminale.
- 5. LIPSA DE PRIETENI DE ACEEAȘI VÂRSTĂ SAU PREZENȚA RELAȚIILOR ÎN MOD SPECIAL CU COMPATRIOȚI ADULȚI ȘI CARE LOCUIESC ÎN ITALIA DE MAI MULT TIMP:** faptul că minorul/-a nu are prieteni sau, dimpotrivă, are ca prieteni persoane mult mai mari decât el/ea și care nu prezintă încredere, care poate sunt în Italia de mai mult timp și frecventează medii nerecomandabile, poate fi un indicator care să fie considerat un indicator de vulnerabilitate. În cazul minorelor și fetelor ar putea fi un indicator de luat în considerare prezența unui iubit (lover boy) care a venit în Europa înaintea lor.

- 6. NECESITATEA DE A RAMBURSA DATORIA SAU DE A TRIMITE BANI ACASĂ:** în cazul în care minorul/minora a sosit în Italia cu mandat din partea familiei sau în urma efectuării unei plăți consistente către contrabandiști, este de considerat și mai vulnerabil/-ă la exploatare, deoarece este supus/-ă unor presiuni și cereri din partea membrilor familiei și/sau din partea traficantului pentru a rambursa datoria.
- 7. COMITEREA DINAINTE A ACTIVITĂȚILOR ILEGALE:** eventualele activități ilegale desfășurate în mod individual pentru a supraviețui, expun minorii/minorele la riscul de a fi ușor de exploatat în economiile subterane, cum ar fi traficul de droguri sau de furt pe bază de comision.
- 8. COMUNICARE DEFICITARĂ CU FAMILIA:** lipsa de continuitate în comunicarea cu propria familie în țara de origine și în consecință dificultatea de a primi sprijinul lor moral și material fac ca minorul/minora să fie deosebit de vulnerabili. În același timp, petrecerea unui timp îndelungat la telefon cu membrii familiei ar putea fi un indicator al controlului, în special în cazul în care în spatele excursiei în Europa există un mandat de familie definit și necesitatea de a rambursa datoria. De asemenea, este important să se monitorizeze utilizarea rețelelor sociale, care pot fi utilizate de către rețelele criminale pentru a recruta victime și pentru a păstra un control asupra lor. În cele din urmă, un indicator suplimentar poate fi reprezentat de utilizarea de tablete și telefoane ascunse și/sau a mai multor cartele SIM, mai ales dacă e vorba despre companii de telefonie la care nu este ușor de urmărit țara de origine a apelului.

Elementele suplimentare care pot duce la suspiciunea că un/o minor/-ă este implicat/-ă în exploatarea prin muncă sau sexuală sunt:

- Posesia de bani sau bunuri materiale într-o măsură mai mare și/sau disproporționată față de propriile posibilități.
- Frecventarea compatrioților în afara comunității și/sau a adulților pe care operatorii/operatoarele comunității nu îi cunosc.
- Semne de presupus control din partea cuiva, cum ar fi limitarea sau lipsa de comunicare cu alții, restricționarea circulației, izolarea, consumul forțat de droguri și alcool.
- Lasă pe seama altcuiva să vorbească în numele lor, mai ales dacă e un conațional mai mare.
- Prezintă semne de violență fizică sau oboseală și igienă personală precară.
- Petrec multe ore în afara centrului de primire.

Trebuie amintit că unii dintre acești indicatori pot fi pur și simplu semn că un/o minor/-ă lucrează și, în cazul în care este un loc de muncă legitim, minorul/-a nu ar trebui să aibă nici o problemă să vorbească cu operatorul/operatoarea comunității. În caz contrar, **faptul că minorul/-a nu vorbește despre aceasta sau refuză să vorbească despre aceasta poate fi considerat un element suplimentar de risc.**

Indicatorii descriși mai sus sunt indicatori de natură generală, adică indicatori care indică semne de vulnerabilitate legate de mecanismele tipice ale fenomenului traficului, indiferent de scopul acestuia din urmă. Există, de asemenea, și indicatori specifici de vulnerabilitate strâns legați de tipul de exploatare în care poate fi implicat/-ă minorul/-a.

3. INDICATORII DE EXPLOATARE PRIN MUNCĂ

Există circumstanțe speciale care trebuie să trezească suspiciunea operatorului/operatorii comunității cu privire la faptul că minorul/-a din propria structură este exploatat/-ă prin muncă. Naționalitatea este, în acest sens, unul dintre primele elemente care trebuie să fie luate în considerare, deoarece, după datele înregistrate în ultimii ani, sunt exploatați în principal minorii din Africa de Nord, în special din **Egipt** și **Bangladesh**, dar și minorii originari din Africa Centrală și Africa Subsahariană se pot afla, de asemenea, într-o situație de exploatare similară. Alți indicatori utili care trebuie luați în considerare sunt legați de posibilitatea ca minorul/-a să ascundă față de operator/operatorii faptul că lucrează sau că condițiile de muncă sunt suspecte.

În mod special:

1. MINORUL/A NU DECLARĂ CĂ ARE UN LOC DE MUNCĂ, CI:

- Lese și se întoarce în momente neobișnuite.
- Nu merge la școală în mod regulat.
- Frecventează adulți care din punctul lui/ei de vedere îl/o «ajută», dar în realitate îl/o distrag de la programul său individual de învățământ (școlar sau de integrare pe piața muncii).

2. MINORUL/A DECLARĂ CĂ ARE UN LOC DE MUNCĂ, DAR:

- Nu are contract sau are un tip de contract care nu este potrivit pentru munca pe care o desfășoară sau este scris într-o limbă pe care minorul nu o înțelege.
- Interferează cu școala (sau alte activități în programul educațional individual) ca timp.
- Pune în pericol sănătatea minorului/minorei.
- Lucrează prea multe ore consecutive și fără pauze sau odihnă prevăzută.
- Salariul este prea mic în comparație cu orele corespunzătoare efectuate și/sau cu tipul de activitate efectuată.

3. STAREA PSIHOLOGICĂ ȘI FIZICĂ A MINORULUI/MINOREI:

- Dă dovadă de neîncredere față de operatori: comportamentul său poate fi condiționat de adulții care îl țin sub puterea lor (fie ca binefăcători, fie ca angajatori).
- Pare mai neliniștit decât de obicei, dar nu vrea să vorbească despre preocupările sale.
- Prezintă semne de oboseală: se poate datora prea multor ore de muncă.
- Prezintă răni: ar putea efectua muncă fizică grea sau periculoasă.

4. MODALITĂȚI DE INTRARE ÎN ITALIA:

Din povestea lui reiese că:

- A ajuns în Italia ilegal.
- Călătoria ilegală în Italia a fost foarte costisitoare.
- Are o datorie pentru călătorie, pe care trebuie să o plătească.
- Este posibil ca intrarea în Italia să fi avut loc cu documente false și/sau urmând așa-ziși membri ai familiei.

PROFILURILE VICTIMELOR EXPLOATĂRII PRIN MUNCĂ

BANGLADES

AFRICA CENTRALĂ ȘI AFRICA DE NORD

- Aceștia sunt tineri adulți cu vârste cuprinse între 20 și 26 de ani, care pretind adesea că sunt minori.

- Sunt copii cu vârsta medie cuprinsă între 15 și 18 ani care provin din mediul rural sau din zonele periferice, slab educați și care au intrat deja în lumea muncii subterane încă din copilărie.

- Provin din medii foarte sărace și din familii numeroase, cu o școlarizare precară.

- Nu au percepția a ceea ce reprezintă exploatarea sau că sunt victime ale acesteia.

- Riscul exploatării prin muncă este ridicat și pentru mulți minori.

- Ei pot fi adesea conștienți de riscurile derivate din exploatare, dar se află într-o stare puternică de nevoie economică.

- Sunt exploatați de către compatrioți, italieni sau chinezi în cadrul întreprinderilor mici sau ca negustori ambulanți.

- Recrutarea are loc în țara de origine sau în Italia alternativ prin intermediul agențiilor de recrutare ilegală, prin informații prin viu grai, prin intermedierea membrilor comunității de origine.

- Lucrează ilegal timp de până la 12 ore consecutiv timp de 6 zile pe săptămână pentru salarii mizere.

- Lucrează pentru a rambursa datoria contractată pentru călătorie și pentru a evita posibile arestări sau exproprieri în detrimentul membrilor familiei.

Minorii care provin din Africa Subsahariană sunt în principal din Camerun, Coasta de Fildeș, Guineea, Gambia, Ghana, Mali, Nigeria, Senegal.

Minorii care provin din Africa de Nord sunt în principal din Egipt, Maroc și Tunisia.

• POVEȘTEA LUI SAID •

Said este originar din Maroc, are 20 de ani și locuiește acum în Italia, într-un oraș din nord-est. El spune că s-a născut într-o familie foarte săracă, primul din cei 4 frați. Nu a studiat prea mult, părăsind școala foarte devreme, să-și caute de lucru și apoi să-și poată întreține familia.

El decide să meargă în Libia pentru a căuta de lucru, mulți marocani fac asta. Deci pleacă cu un zbor Marrakech-Tunis și ajunge singur în Libia.

La început stă împreună cu alți băieți marocani, dar lucrurile nu merg conform așteptărilor.

Din acest motiv, mulți dintre ei, după numai două luni, se întorc în țara lor natală, în Maroc, în timp ce Said întâlnește un grup de libieni care îi propune să meargă în Europa pentru a-și căuta de lucru.

Fiind dezamăgit de experiența din Libia și nedorind să se întoarcă în Maroc fără

să-și ajute familia, Said decide să accepte propunerea. Aceștia îl

întrebă mai întâi unde locuiește și îi propun un mediator care

locuiește în zona lui, un anume Khaled, care ia legătura cu

familia lui Said, pentru că este nevoie de 2.000 de euro pentru

călătorie, iar băiatul nu dispune de sumă. Odată ce acordul cu

familia este «convenit», lui Said îi sunt luate toate documentele

și este închis și separat într-o

clădire cu alte persoane, în așteptarea banilor de la familie. Familia, pentru a-l sprijini, face datorii.

E nevoie de timp.

Așteptarea durează aproximativ 6 luni, timp în care Said este de asemenea torturat. Încă mai poartă

urmele cicatricilor cauzate de violență pe piele. În timpul teribilei așteptări Said trăiește împreună cu

alți băieți marocani, algerieni, tunisieni, separați de «negri». Mâncarea este raționalizată, de multe

ori sunt doar cutii expirate de mult timp. Numai dimineața au o masă completă, iar pentru că în

acest loc nu există energie electrică, seara se stă pe întuneric. Said nu putea spune nimic familiei sale

despre cele petrecute, pentru că telefonul său fusese ridicat de traficanți, iar aceștia dată îl instruiău de

fiecare pe Said cu privire la ce trebuie să spună familiei sale. Violența făcea parte din viața de zi cu zi.

Pentru tortionari, orice scuză era bună pentru a lovi prizonierii. Aceștia nu trebuiau să țipe, să se aplece pe fereastră sau să facă zgomot. Băieții erau mereu într-o cameră mare care, totuși, nu era încuiată cu cheia: erau acolo mereu persoane care îi controlau.

Într-o zi un băiat a reușit totuși să iasă și să ia unul dintre telefoanele mobile pentru a suna acasă să ceară ajutor, dar lipsa aceluia telefon mobil a fost imediat observată și în cele din urmă băiatul a fost ucis în fața tuturor pentru a le demonstra ce se întâmplă cu cei care nu se supun.

După 6 luni, Said a fost urcat împreună cu alte 60 de persoane, într-o barcă pneumatică, în care au rămas pe mare aproximativ o jumătate de zi, până când au fost salvați de o barcă a ONG-urilor.

După 2 zile au ajuns în Italia, în Catania.

Era primăvara anului 2017.

Acolo i-au dat să completeze un formular și a primit îngrijiri

medicale pentru numeroasele

leziuni suferite. După

aproximativ 15 zile a primit,

la fel ca toți ceilalți marocani prezenți, un ordin de deportare din Italia.

A decis să plece singur într-un mic oraș din nord-est, unde

locuiește soțul uneia dintre surorile sale, care urma să îl

ajute pentru câteva zile.

Apoi, a găsit un loc în care să stea pentru

aproximativ o lună și în cele din urmă a ajuns într-un oraș în care i s-a spus că unele asociații

îl pot ajuta.

Acolo a locuit într-o cazare improvizată și a început să lucreze la recoltarea fructelor, dar starea lui de

sănătate se înrăutățea.

A cerut ajutor unei asociații pentru documente și a început procedura pentru cererea de azil.

Condițiile de muncă erau dure: lucra pentru un străin în diferite zone, la tăierea viței de vie și la

întreținerea câmpurilor.

Era suficient să se pună de acord cu acel om și să vină la un anumit moment la un anumit semafor,

de-a lungul drumului.

Dacă lucrezi bine și nu te plângeai, în dimineața următoare erai luat din nou, altfel nu lucrai.

**Said a lucrat pentru
acel om în fiecare zi,
aproximativ 10-12
ore pe zi, pentru un
salariu de aproximativ
5 € pe oră**

În total erau 3 dube.

Said a lucrat pentru acel om în fiecare zi, aproximativ 10-12 ore pe zi, pentru un salariu de aproximativ 5 € pe oră, fără contract și mai presus de toate, fără a se plânge prea mult. Dacă nu lucrezi bine, te lăsau acasă fără să-ți plătească săptămâna și pentru el, care nu era în regulă cu actele și avea nevoie de bani, însemna că nu putea face greșeli și de aceea a lucrat fără să se plângă. După 2 luni, a primit doar aproximativ 250 de euro, față de cei 1.820 de euro promiși pentru orele lucrate.

Dar o mulțime de oameni erau încă în așteptarea banilor de la acel bărbat și de multe ori pentru a-i avea se ajungea la bătaie.

Said nu mai știe nimic de acesta.

După o lună fără muncă, Said găsește, prin intermediul unor compatrioți, un alt loc de muncă pe câmpul unui italian.

Condițiile nu sunt mai bune decât înainte: orele de lucru sunt întotdeauna de la 10 la 13 ore pe zi, dar cel puțin plata este aproape sigură.

4. INDICATORII DE EXPLOARARE SEXUALĂ

În cazul în care se intenționează obținerea unor elemente și informații care urmează să fie investigate pentru a identifica un minor care este victima a traficului sau a exploatării sexuale, **genul** este unul dintre primele elemente care trebuie luate în considerare împreună cu naționalitatea. Fetele sunt mai frecvent exploatate sexual, dar implicarea minorilor de sex masculin este, de asemenea, un fenomen care nu trebuie subestimat.

Există minori care devin victime sau potențiale victime ale exploatării sexuale din cauza situației precare și a vulnerabilității lor, în special dacă sunt aproape de vârsta de 18 ani și au puține perspective de viitor și/sau de regularizare în Italia.

Pe lângă gen, este, de asemenea, bine să se ia în considerare naționalitatea minorului, deoarece se observă că minorele din **Nigeria, România și Albania** sunt în principal victime ale traficului în scopul exploatării sexuale, în timp ce este în creștere numărul tinerelor originare din **Coasta de Fildeș** ca victime ale aservirii domestice și ale exploatării sexuale¹, atât în țările de tranzit, cât și în țările de destinație.

Cu precizarea faptului că pentru fiecare naționalitate există indicatori foarte specifici, cu referire la victimele exploatării sexuale, este posibil să se identifice anumiți indicatori care sunt în general valabili:

1. MUTAREA ÎN ALTE ORAȘE SAU ZONE ALE ACELUIAȘI ORAȘ

- Fetele sunt adesea mutate în alte părți ale aceluiași oraș sau chiar în alte orașe într-un timp scurt, nepermițându-le să aibă o idee clară despre localizarea lor geografică și împiedicându-le să construiască legături sociale sau afective care ar putea pune subjugarea în pericol.

2. PREZENȚA UNUI ADULT

- Fetele sunt verificate prin telefon sau cu privirea. Adesea, exploatatorii intră în contact și le iau direct de la comunitatea care le găzduiește

3. CONTROLUL PSIHOLAGIC

- Exercitat prin șantaj și amenințări; este adesea întărit prin ritualuri sau prin relații personale între exploatator și victimă. Minora poate părea speriată pentru ea și familia ei, neputincioasă în fața amenințărilor și prezintă semne de abuz psihologic sever.
- Subordonarea față de singura persoană de referință, deși deviantă, care este de cele mai multe ori un bărbat pentru femeile din Europa de Est și în schimb de cele mai multe ori o femeie pentru africane. Subjugarea și «dependența afectivă» determinate de starea de izolare și de fragilitate în care trăiesc victimele.
- Controlul psihologic este adesea exercitat de un compatriot care are un nivel de trai mai ridicat decât ar putea avea pe baza muncii sale oficiale; acest stil de viață devine un instrument pentru a crește înrobirea victimelor.

1 Aservirea domestică este definită ca exploatarea prin muncă care are loc în interiorul unei case private.

4. SEMNE DE VIOLENȚĂ FIZICĂ PE CORP

- Boli cu transmitere sexuală sau probleme medicale legate de avorturi clandestine și/sau repetate în urma practicilor tradiționale sau a metodelor improvizate.
- Probleme medicale grave sau neglijate din cauza lipsei accesului la asistență medicală.
- Grija redusă față de aspectul fizic sau igiena personală ar putea fi o reacție la atenția excesivă acordată aspectului feminin impus de exploatator.
- Pot exista semne evidente de violență pe corpul fetei, cum ar fi răni prin tăiere sau arsuri.

5. ASPECTE COMPORTAMENTALE

- Atitudine diferită în funcție de oamenii cu care vorbesc; comportament în general necooperant, care poate părea, arogant, intercalat cu furie sau atitudine violentă față de operatorii/operatoarele comunității, și atitudine mai docilă și de colaborare față de figurile externe și instituționale. În alte cazuri, un comportament prea condescendent și conciliant impus de traficanți pentru a nu atrage atenția operatorilor/operatoarelor.
- Comportament foarte sexualizat în raport cu vârsta, sau, dimpotrivă, respingerea dimensiunii afective și sexuale din cauza traumei suferite.
- Tendința de a interacționa cu alții pentru a se arăta mai puternice, uneori chiar devenind agresive.
- Dacă sunt intervievate, fetele vorbesc foarte puțin sau răspund cu o atitudine de sfidare sau adesea cu răspunsuri deja pregătite pentru întrebări.

PROFILURILE VICTIMELOR EXPLOATĂRII SEXUALE

NIGERIA	ALBANIA	ROMÂNIA
<ul style="list-style-type: none">• Fete educate precar și foarte sărace din zonele rurale din sudul Nigeriei, statul Edo sau statul Delta.	<ul style="list-style-type: none">• Fete cu puține resurse personale și economice.	<ul style="list-style-type: none">• Tinere adulte cu deficiențe afective care pot fi, de asemenea, și cognitive.
<ul style="list-style-type: none">• Adesea orfane sau cu un singur părinte.	<ul style="list-style-type: none">• Forțate să se prostitueze de propriul <i>lover boy</i> pentru a realiza visul iubirii.	<ul style="list-style-type: none">• Sunt adesea recrutate de îndată ce părăsesc orfelinatele cu puțin timp înainte de a pleca, de către propriul <i>lover boy</i> cu promisiunea falsă de a le asigura o casă din care li se arată că a fost plătită o parte din proprietate.
<ul style="list-style-type: none">• Forțate la prostituție pe stradă sau indoor pentru a rambursa datoria pentru călătorie.	<ul style="list-style-type: none">• Victime ale violenței fizice extreme.	<ul style="list-style-type: none">• Exploatatorul activează un proces puternic de seducție față de fetele vulnerabile.

Elena este originară din Nigeria, are 20 de ani și locuiește acum în Italia, într-un oraș din nord-est. Ea a fost primită ca MSNA în 2017 într-una din municipalitățile din zonă, după ce a cerut ajutor, prin intermediul unui compatriot unui sindicat, pentru că a fost forțată să locuiască cu o femeie care avea intenția să o prostitueze.

Elena s-a născut în Lagos, deși familia ei este originară din Benin City.

Când avea 3 ani, tatăl său a murit în urma unui jaf, iar mama sa a decis să se întoarcă să locuiască în Benin City, cu cei 4 copii: ea, un frate mai mare și doi frați mai mici.

Mama ei a lucrat în agricultură și ea a putut să termine școala primară și primii trei ani de școală secundară, visând, ca mulți dintre colegii ei, să meargă să trăiască în Europa.

Vara trecută, o cunoștință a mamei sale, pe nume Joy, i-a propus să lucreze în Europa ca baby-sitter.

I-a spus că este un loc de muncă ușor și că are cunoștințe în Franța și Germania.

Femeia a vorbit și cu mama Elenei, care inițial a fost foarte ezitantă, dar mai târziu și-a dat acordul pentru călătorie.

Înainte de a pleca, Joy a dus-o pe Elena la un medic nativ, punând-o să jure că va plăti

datoria de 35.000 de euro pentru călătorie, în caz contrar, va primi pedeapsa cu moartea. Elena nu cunoștea valoarea acestei cifre și nu a realizat că sunt mulți bani.

Ea a plecat din Nigeria în vara anului 2016, împreună cu alte două fete, după ce i s-a spus că va trebui să ajungă la o anumită femeie din Europa, unde trebuia să lucreze, în timp ce pentru celelalte două fete destinațiile erau diferite. Celei mai mari dintre cele trei i-a fost dat un telefon mobil cu o cartelă SIM. Astfel au primit instrucțiuni pe tot parcursul călătoriei, până în Libia. Călătoriile, de la un autobuz la altul au fost deja plătite, iar în două săptămâni fetele au ajuns în Libia, unde au rămas pentru aproximativ 2 luni.

În Libia, au întâlnit o altă femeie, pe nume Jennifer,

care a fost plătită de Joy pentru a plasa fetele în diferite centre de grupare din diferite orașe și localități, așteptând imbarcarea pentru traversarea mării.

A ajuns pe coasta italiană în toamnă, după ce s-a simțit rău în timpul traversării. De aceea, a primit îngrijiri medicale în timpul salvării.

Din acel moment, le-a pierdut din vedere pe celelalte două fete și nu a mai auzit de ele, pentru că au fost repartizate la centre de primire diferite. După procedurile de semnalară fotografică, Elena a fost transferată la un centru de primire dintr-un oraș din nord-vest.

Odată ajunsă în siguranță, și-a sunat mama și pe Joy pentru a le anunța că se află în Italia și pentru a le comunica unde se află mai exact.

Pentru a suna, a folosit telefonul mobil al altei fete și după 3 zile Joy a sunat-o și i-a spus că trebuie să părăsească unitatea de primire și să ajungă la gară, unde va găsi un bărbat să o ia.

A făcut ceea ce i s-a cerut să facă și s-a întâlnit cu bărbatul, așa cum a fost stabilit; acesta a însoțit-o cu trenul într-un oraș din nord-est. La gară a așteptat-o femeia la care trebuia să ajungă. Femeia i-a spus să-i spună «Auntie» (mătușă), dar că alți oameni o numesc Mama Divine.

Femeia a dus-o în apartamentul ei, unde locuia cu cei doi copii ai săi.

În primele două săptămâni, Elena a rămas în casă. Ieșea doar de câteva ori pentru a face mici cumpărături, dar întotdeauna însoțită de acea femeie. Întrebată de Elena despre muncă sau de ce i s-a spus că slujba va fi în Franța sau Germania și nu în Italia, femeia nu a răspuns, a tachinat-o sau s-a enervat și i s-a spus să tacă.

După aproximativ 2 săptămâni femeia i-a spus că va veni un bărbat în casă pentru a-i verifica corpul. Elena a fost foarte speriată, nu înțelegea ce vrea să spună femeia și i-a spus că e virgină.

Femeia s-a supărat din nou pe ea și a strigat la ea. Într-o seară a dus-o acasă la niște cunoscuți, și i-a spus că va avea loc o petrecere.

**Mai târziu i-a spus
că i-a închiriat
o cameră în casa
unei prietene,
unde se va întâlni
cu bărbatul.**

În timpul serii, unul dintre bărbații prezenți a forțat-o să aibă un raport cu el. A doua zi, femeia părea mai prietenoasă cu ea, i-a cumpărat haine și a dus-o să-și aranjeze părul. I-a dat un telefon cu o cartelă SIM și i-a spus că o să o sune bărbați africani ca să meargă cu ea. Mai târziu i-a spus că i-a închiriat o cameră în casa unei prietene, unde se va întâlni cu bărbații. Elena a încercat să se opună, dar credea că nu are alternativă și făcea ceea ce femeia îi spunea să facă. A mers să locuiască în casa prietenei ei și în fiecare săptămână o întâlnea pe Mama Divine să-i dea banii pe care i-a câștigat. De îndată ce a perceput mai puțin control din partea femeii, Elena a refuzat clienții și a evitat prostituția, dar de îndată ce femeia a observat, a determinat-o să se întoarcă să locuiască cu ea și o trimitea să se prostitueze direct la domiciliul clienților.

Crede că i-a dat femeii în total aproximativ 1.000 de euro.

Doar o singură dată a reușit să păstreze o sumă mică pentru ea, 80 de euro, pe care a încercat să i-o trimită mamei sale care trebuia să se opereze de apendicită.

În plus, femeia încerca să găsească un loc unde să o trimită să se prostitueze în stradă într-un alt oraș și părea că plecarea era iminentă. De aceea a încercat să scape.

Într-un magazin african a întâlnit un băiat, căruia i-a spus povestea și i-a cerut ajutorul pentru a ieși din această situație înainte de a o muta într-un alt oraș și acesta a pus-o în legătură cu un sindicat.

De aici a început apoi procedura de protecție și integrare.

• RITUALUL JUJU •

În țara lor de origine, femeile și fetele nigeriene sunt recrutate de madame, creatoarea de promisiuni false de achitare a datoriei, și «făcute prizoniere» de blestemul așa-numitului ritual juju efectuat de medicul nativ, adică de medicul vindecător.

Ritualul juju reprezintă o formă de jurământ: după plată și la cererea traficantului, medicul nativ îi cere fetei să nu trădeze niciodată persoanele care o ajută să plece.

Dacă va trăda jurământul, va executa pedeapsa cu moartea. Ea jură, de asemenea, că va rambursa datoria contractată în țara sa de origine pentru a ajunge în Europa, neștiind că pentru a o rambursa va fi exploatată în stradă.

Fata se va lăsa exploatată, deoarece în timpul ritualului juju, medicul nativ ia anumite părți

fiziologice ale fetei (cum ar fi părul pubian sau axile, unghii, sânge menstrual sau obiecte intime, adesea cu urme de material organic), care sunt conservate în templele în care are loc ritualul juju.

După plată și la cererea traficantului, medicul nativ îi cere fetei să nu trădeze niciodată persoanele care o ajută să plece.

Folosindu-se de aceste elemente, medicul nativ subjugă fata, amenințând-o că ajunge la ea oriunde s-ar afla, dacă nu respectă jurământul.

În ciuda edictului Oba din Benin City, Ewuare II, din 9 martie 2018, care a condamnat ritualul juju și le-a îndemnat pe fete să se elibereze din starea de exploatare, acesta continuă să reprezinte unul dintre elementele care disting

traficul de fete nigeriene, mai ales dacă provin din alte state decât Edo.

5. ACTIVITĂȚI DE PARTICIPARE

RISC ȘI PROTECȚIE

Această activitate de participare a fost concepută pentru a sensibiliza minorii cu privire la riscurile cu care se pot confrunta și pentru a stimula identificarea participativă a acțiunilor de atenuare/contracurare a acestor riscuri.

Target:	Presupuși/-se minori/-e expuse riscului de muncă sau de exploatare sexuală.
Obiectiv:	Cunoașterea și aprofundarea riscurilor cauzate de exploatare și cunoașterea factorilor de protecție pentru minori.
Facilitator:	Operatorul/operatoroarea formată corespunzător.
Durata:	60 min.
Materiali:	Panouri, carduri de risc și protecție, cartoane, carioci, minge.

1. CERC DE ÎNCĂLZIRE

Fiecare MSNA își ia propriul badge. Se așază în cerc (din care fac parte și operatorii implicați) și se salută în două sau mai multe limbi și toți participanții repetă.

Alternativă: coordonatorul face mișcări de întindere și relaxare musculară și numește părțile corpului și direcțiile în care se mișcă (înainte, în spate, dreapta, stânga), toată lumea repetă gesturile și cuvintele.

2. PREZENTARE - EXPLICAREA ACTIVITĂȚII

Li se explică minorilor/minorelor:

- Cine sunt operatorii implicați și care va fi rolul lor în activitate.
- Care este scopul activității și în ce constă aceasta (de exemplu: «astăzi încercăm să înțelegem împreună la ce riscuri vă puteți expune și cum puteți fi protejați față de aceste riscuri, având în vedere că sunteți minori»);
- Care sunt «regulile jocului» (cum se participă, cum se intervine, cum funcționează grupul de lucru, care este spațiul și materiale care pot fi utilizate, care este timpul prevăzut). Aceste reguli pot fi scrise într-un mod simplu pe un panou (în italiană și în alte limbi), eventual asociate cu o referință grafică (desen și/sau simbol).

3. ACTIVITĂȚI/LABORATOR

Activități cu privire la exploatare și protecție.

- Sunt atașate două panouri pe care se scrie «Riscuri» respectiv «Protecție» în două sau mai multe limbi principale, explicându-le participanților semnificația.
- Participanții sunt împărțiți în două sau mai multe echipe (de exemplu, împărțiți în limbi principale) și li se înmânează unele «carduri de protecție» explicându-le semnificația (de exemplu: participarea, a fi ascultat, munca, școala, asistența medicală, tutorele, prietenii, casa, avocatul, documentele, comunitatea, azilul, contactarea familiei). Li se explică faptul că operatorii vor lipi pe panoul «Riscuri» unele «Carduri de risc» (de exemplu: distanța față

de familie, războiul, maltratarea, exploatarea, limba străină, a nu fi informați sau ascultați, rasismul, a nu putea merge la școală sau a nu putea fi tratat) explicând semnificația acestora și fiecare echipă va trebui să răspundă la aceste riscuri cu cardul de protecție pe care îl consideră adecvat prin lipirea acestuia pe panoul «Protecție» și explicând de ce (a se vedea cardurile de referință ilustrative din anexă).

- Se împart echipelor alte patru «carduri de protecție» albe pe care fiecare echipă își poate imagina și desena modul de protecție pe care îl consideră cel mai potrivit pentru a răspunde cardurilor de risc, explicând motivul (în acest scop, numărul de carduri de risc va trebui să fie mai mare decât cardurile de protecție deja afișate pentru a stimula copiii să-și creeze propriile carduri de protecție personalizate).
- Echipa care reușește să asocieze cele mai multe carduri de protecție cu cardurile de risc câștigă;
- Este necesar să se creeze toate cardurile cu desene sau ilustrații, astfel încât acestea să fie ușor de înțeles pentru toată lumea și să se explice semnificația lor în două sau mai multe limbi principale.
- Li se expică cu minorii/minorelor modul în care comunitatea (sau centrul SPRAR/SIPROIMI) realizează acești factori de protecție pentru minori (de exemplu: prezența unui tutore, a unui avocat și mediator cultural care te vor asista și te va ajuta să înțelegi mai bine situația ta și ce este mai bine pentru tine ascultându-ți opinia; posibilitatea de a-ți contacta familia; posibilitatea de a trăi cu un grup mic de copii ca tine; posibilitatea de a fi tratat în caz de boală și de a avea documente; posibilitatea de a fi înscris la școală, de a învăța limba și de a obține o diplomă; posibilitatea de a accesa granturi de muncă în conformitate cu legea și, prin urmare, fără riscul de a fi exploatat; posibilitatea de a avea prieteni în interiorul și în afara comunității; șansa de a avea un timp pentru tine pentru a te juca și pentru a te distra).
- Aranjați într-un cerc, participanților le este dat timp pentru a pune câteva întrebări prin aruncarea unei mingi (oricine primește mingea poate pune o întrebare; odată ce răspunsul este obținut, ei vor arunca mingea la un alt coleg, care, la rândul său, poate pune o întrebare sau spune ceva).

4. PARTAJAREA REZULTATELOR

Răspundeți în mod clar și transparent la întrebările minorilor, în special cu privire la drepturile lor în comunitate sau în centru.

5. CERC DE ÎNCHIDERE

Salutări și aplauze finale.

6. ACTIVITĂȚI DE PARTICIPARE

RISCURILE EXPLOATĂRII PRIN MUNCĂ²

Această activitate de participare este concepută pentru a facilita înțelegerea riscurilor exploatării prin muncă și pentru a sensibiliza minorii/minorele cu privire la acestea.

Grupul țintă:	Toți/toate minorii/minorele din structură.
Obiectiv:	Explicarea minorilor/minorelor care este legislația italiană privind munca minorilor și riscurile legate de exploatarea prin muncă.
Facilitator:	Operatorul/operatoroarea formată corespunzător.
Durata:	60 min.
Materiali:	Panouri, creioane, carioci, foi de hârtie.

1. CERC DE ÎNCĂLZIRE

Fiecare MSNA își ia propriul badge. Se așază în cerc (din care fac parte și operatorii implicați) și se salută în două sau mai multe limbi și toți participanții repetă.

2. PREZENTAREA ȘI EXPLICAȚIE ACTIVITĂȚII

Li se explică minorelor/minorilor:

- Cine este operatorul implicat și care va fi rolul său în activitate.
- Care este scopul activității și în ce constă aceasta (de exemplu, «astăzi am dori să vorbim despre proiecte pentru viitor, să lucrăm, să înțelegem împreună care sunt regulile de muncă în Italia și riscurile la care puteți fi expuși atunci când găsiți un loc de muncă»).
- Care sunt «regulile jocului» (cum se participă, cum se intervine, cum funcționează grupul de lucru, care este spațiul și materialele care pot fi utilizate, care este timpul prevăzut). Aceste reguli pot fi scrise într-un mod simplu pe un panou (în italiană și în alte limbi), eventual asociate cu o referință grafică (desen și/sau simbol).

3. ACTIVITĂȚI/LABORATOR

Activități cu privire la exploatarea prin muncă.

- Rămânând în cerc, facilitatorul distribuie o foaie de hârtie fiecărui participant (furnizând, de asemenea, creioane, pixuri și markere) invitându-l să-și împărtășească visele și dorințele pentru viitor (cum se vede în viitor), reprezentându-le printr-un desen și/sau text. Se lasă timp pentru a elabora reprezentarea și se pun întrebări generale participanților pentru a-i stimula (de exemplu: ce ți-ai dori să faci și/sau să înveți, cum te vezi în viitor, care este visul pe care l-ai avut de când erai mic). **Această reprezentare este, de asemenea, cerută și tuturor operatorilor care participă la activitate.**
- Odată ce toți cei prezenți au încheiat, facilitatorul (cu o abordare pozitivă și valorizare a fiecăreia dintre contribuții) îi invită să își prezinte lucrarea. **Experiența mea și situația de reglementare în Italia, dacă eu sunt MSNA și dacă aș dori să lucrez.**

² Fișa de activități a fost extrasă din următoarea publicație: Save the Children, 2019, Participare și può! Volumul 2. Instrumente și bune practici pentru participarea și ascultarea minorilor migranți, pag. 64-65, disponibile la link-ul <https://www.savethechildren.it/cosa-facciamo/pubblicazioni/partecipare-si-puo-volume-2>.

- După ce se expun toate lucrările, facilitatorul, inspirându-se din conținutul acestora, întreabă participanții ce fel de experiență au acumulat în țările lor de origine; dacă au lucrat vreodată, ce fel de activitate au desfășurat, cum au fost plătiți și pentru câte ore pe zi, ce munci se pot desfășura în țara lor de proveniență și de la ce vârstă pot începe să lucreze, ce abilități au dobândit. Facilitatorul va fixa pe un panou toate informațiile primite de la grupul de participanți. **Acest moment trebuie realizat într-o dinamică de circle time, iar facilitatorul trebuie să stimuleze discuția prin stimularea contribuției fiecăruia și asigurându-se că toată lumea are posibilitatea de a se exprima. Dacă se consideră adecvat, se poate «generaliza» acest moment prin adresarea acestor întrebări unui «MSNA imaginar» de vârsta lor care trăiește în țara lor.**
- După această etapă de colectare, pornind de la informațiile primite de la minori și expuse pe panou, facilitatorul prezenta legislația italiană privind munca cu o abordare child friendly, făcând o paralelă continuă între experiența acumulată de minori în țările de origine și realitatea italiană. Se lasă timp minorilor/minorelor să pună întrebări. **Această comparație trebuie efectuată într-un mod onest și responsabil, subliniind condițiile, cerințele și normele de muncă. În această etapă, recomandăm prezența și sprijinul unui consilier juridic care poate avea la dispoziție liniile directe pentru răspunsurile care urmează să fie furnizate participanților.**
- La sfârșitul acestui moment, participanții sunt invitați să se împartă în grupuri mici (max. 4 pentru fiecare grup) și rugați să răspundă la întrebarea: «Ce credeți că înseamnă să fii exploatat? Care ar putea fi exemple concrete de persoane exploatate?» Răspunsul, împărțit de întregul grup, poate fi raportat în scris sau prin desene. Se lasă timp pentru elaborarea răspunsului. Fiecare grup numește un purtător de cuvânt și prezintă răspunsul/ definiția întocmită. În timpul expoziției, facilitatorul prezintă conceptele/cuvintele cheie exprimate de grupuri pe un panou.
- După finalizarea expunerilor grupurilor, facilitatorul împărtășește participanților (într-una sau mai multe limbi principale) definiția child friendly a exploatării prin muncă: «A fi exploatat înseamnă că lucrezi, dar: nu ai un contract și nu poți cere să fii plătit, ceea ce faci este periculos pentru sănătatea și siguranța ta, muncești prea mult și nu te poți odihni.» **Este esențial să transmiteți mesajul că chiar și una dintre aceste condiții este suficientă pentru a se găsi într-un caz de exploatare. Facilitatorul compară apoi conținutul definiției cu informațiile primite de la grupuri, subliniind punctele comune și diferențele.**
- Se lasă timp participanților să pună întrebări.

4. PARTAJAREA REZULTATELOR

Răspundeți în mod clar și transparent la întrebările adresate de participanți, în special cu privire la legislația italiană privind munca minorilor/minorelor.

Vă recomandăm să încheiați activitatea cu un mesaj cheie, care ar putea fi: «Când cineva are foarte mare nevoie să muncească, nu se gândește la riscurile și pericolele pe care le-ar putea avea. În schimb, este important să cunoaștem drepturile și normele la locul de muncă și să ne gândim bine înainte de a accepta propuneri, astfel încât să nu se ajungă în situații de exploatare.»

5. CERC DE ÎNCHIDERE

Salutări, comunicarea următoarei întâlniri și aplauze finale.

Noi, la Save the Children, dorim
ca fiecare copil să aibă un viitor.
Lucrăm în fiecare zi cu pasiune, hotărâre
și profesionalism în Italia și în întreaga lume
pentru a oferi copiilor posibilitatea
de a se naște și de a crește sănătos,
de a primi o educație și de a fi protejați.

Când apare o urgență,
suntem printre primii care sosim
iar printre ultimii care au plecat.
Colaborăm cu realitățile și partenerii locali
pentru a crea o rețea care ne ajută
să satisfacem nevoile copiilor,
să le garantăm drepturile și să le ascultăm vocea.
Îmbunătățim concret viața a milioane de copii,
inclusiv a celor mai dificil de atins.

**De peste 100 de ani, Save the Children
luptă pentru a salva copiii aflați în pericol
și pentru a le garanta un viitor.**

Save the Children
100 YEARS

Save the Children Italia Onlus

Piazza San Francesco di Paola, 9
00184 Roma

Tel: (+39) 06.480.700.1

Fax: (+39) 06.480.700.39

info.italia@savethechildren.org

savethechildren.it